

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä	3
2.2 Maksulaitoslaki ja maksupalvelulaki	4
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	5
<i>Vaikutukset yrityksiin</i>	5
<i>Vaikutukset julkiseen talouteen</i>	6
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	6
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	7
6 Lausuntopalaute.....	7
7 Säännöskohtaiset perustelut	7
8 Voimaantulo	9
9 Toimeenpano ja seuranta	9
10 Suhde muihin esityksiin.....	9
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	10
LAKIEHDOTUS	13
Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	13
LIITE	16
RINNAKKAISTEKSTI.....	16
Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	16

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta (jäljempänä *viides rahanpesudirektiivi*) on pantu osittain kansallisesti täytäntöön pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetulla lailla (571/2019, jäljempänä *PMJ-laki*). Tämän lain nojalla Tullissa käynnistettiin tilirekisterihanke, jonka toimikausi on 1.11.2018-31.12.2020. Hanke sisältää pankki- ja maksutilirekisterin toteutuksen sekä siihen liittyvien rajapintojen rakentamisen. Lisäksi Tulli antaa tiedonhakujärjestelmien rajapintojen määrittelyä varten määräyksen, jonka pohjalta tiedon luovuttajat ja tiedon hyödyntäjät voivat tehdä omat toteutuksensa. Järjestelmien tulee olla tuotannossa syyskuussa 2020.

Tilirekisterihankkeen käynnistyttyä hankkeessa on havaittu kiireisiä muutostarpeita PMJ-lakiin. Tullin tilirekisterihanke on käynyt lainmuutostarpeista keskustelua valtiovarainministeriön kanssa ja se toimitti ministeriön pyynnöstä 20.12.2019 muistion kiireellistä korjausta edellyttävistä lainkohdista. Tulli on täydentänyt muistiossa esitettyjä korjaustarpeita 29.1.2020 toimittamassaan lausunnossa.

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosastolla on todettu, että tilirekisterihankkeen esittämille korjauksille on perusteltu tarve ja että lainmuutoksista tulee laatia hallituksen esitys. Lainmuutostarpeista on käyty keskustelua tilirekisterihankkeen lisäksi sisäministeriön, oikeusministeriön, Tullin, Finanssivalvonnan ja keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskuksen kanssa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu merkittävästi EU:ssa ja kansallisesti viime vuosina. Viides rahanpesudirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön PMJ-lailla, virtuaalivaluutan tarjoajista annetulla lailla (572/2019) sekä muutoksilla muun muassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin (444/2017, jäljempänä *rahanpesulaki*).

Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettiin 26.4.2019 ja se tuli voimaan 1.5.2019. Lain 4 ja 5 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1.9.2020 lukien. Tilirekisterihankkeen käynnistyttyä lain säännöksissä on havaittu lakitekniisiä virheitä ja puutteita, joiden osalta lakia on tarpeen muuttaa. Lain 6 § sisältää säännöksiä, jotka ovat nykyisessä muodossaan epäselviä ja vaikeita tulkita. Pykälän säännökset ovat myös joiltain osin ristiriidassa keskenään, eivätkä täysin vastaa lain esitoissa ([HE 167/2018 vp](#)) esitettyjä perusteluja. Lain 5 §:ssä on säädetty, että Tulli on pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjä ja tietojärjestelmän rekisterinpitäjä vastaa aina järjestelmän valvonnasta suoraan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) nojalla. Laissa ei kuitenkaan ole säädetty pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää koskivien lain mukaisten tietojen välittämiseen liittyviä velvoitteita valvovasta viranomaisesta. Tiedonhakujärjestelmän valvonnasta olisi tarpeellista säätää laissa eri toimijoiden yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun vuoksi.

2.2 Maksulaitoslaki ja maksupalvelulaki

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 2 §:ssä säädetään määritelmistä. Pykälän 1 momentin 9 ja 10 kohdissa viitataan maksulaitoslain (297/2010) 5 §:ssä tarkoitettuun maksutiliin. Maksulaitoslain 5 §:n 4 kohdan mukaisesti maksutilillä tarkoitetaan maksulaitoksen tiliä, jota voidaan käyttää maksutapahtumiin. Maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n mukainen maksutilin määritelmä on sama kuin maksulaitoslaissa. Näiden lakien soveltamisalat kuitenkin poikkeavat toisistaan.

Maksulaitoslain soveltamisalaa koskevan 1 §:n mukaan lakia sovelletaan liiketoimintaan, jossa tarjotaan maksupalvelua. Pykälän mukaan mitä kyseessä olevassa laissa säädetään maksupalvelusta ja maksulaitoksesta, sovelletaan myös sähköisen rahan liikkeeseenlaskuun ja sähkörahayhteisöön, jollei laissa myöhemmin toisin säädetä. Maksulaitoslain 2 §:n mukaan lakia ei kuitenkaan sovelleta palveluihin, joita tarjoaa luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014, jäljempänä *luottolaitoslaki*) tarkoitettu luottolaitos. Maksulaitoslakia sovelletaan seuraaviin maksupalveluihin: 1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin hoitoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet, 2) maksutapahtuman toteuttaminen maksupalvelulaissa tarkoitettuna tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä, 3) maksuvälineen liikkeeseenlasku, 4) maksunsaajan kanssa tehtyyn sopimukseen perustuva maksutapahtuman hyväksyminen ja käsitteleminen, joka johtaa varojen siirtämiseen maksunsaajalle, 5) palvelu, jossa palveluntarjoaja vastaanottaa maksajalta varoja perustamatta maksutiliä maksajan tai maksunsaajan nimiin ainoana tarkoituksena siirtää vastaanotettuja varoja vastaava määrä maksunsaajalle tai maksunsaajan puolesta toimivalle toiselle palveluntarjoajalle taikka jossa palveluntarjoaja vastaanottaa varat maksunsaajan puolesta ja asettaa ne tämän käyttöön (*rahanvälitys*), 6) maksutoimeksiantopalvelu ja 7) tilitietopalvelu. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan lain 40 §:ää sovelletaan sellaiseen 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun yhteisöön ja yritykseen, joka tarjoaa maksupalvelua.

Maksupalvelulain soveltamisalaa koskevan 1 §:n mukaan laissa säädetään maksupalveluja koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ja sopimusehdoista sekä maksupalvelujen toteuttamisesta. Maksupalvelulakia sovelletaan seuraaviin maksupalveluihin: 1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin hoitoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet, 2) maksutapahtuman toteuttaminen tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä, 3) maksuvälineen liikkeeseenlasku, 4) maksunsaajan kanssa tehtyyn sopimukseen perustuva maksutapahtuman hyväksyminen ja käsitteleminen, joka johtaa varojen siirtämiseen maksunsaajalle, 5) rahanvälitys, 6) maksutoimeksiantopalvelu ja 7) tilitietopalvelu. Täten maksupalvelulain 8 §:n maksutilimääritelmä koskee sekä luottolaitosten että maksulaitosten ylläpitämiä maksutilejä ja kattaa täten kaikkien toimijoiden osalta tilin määritelmän.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkiyttää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia korjaamalla laissa havaitut lakitekniset virheellisuudet ja täsmentämällä lain määritelmiä. Esityksen tavoitteena on myös selvittää eri toimijoiden velvoitteita pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavien tietojen osalta ja säätää Tullin asemasta lain noudattamista valvovana viranomaisena tiedonhakujärjestelmään osalta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan korjattavaksi sellaisia lain määritelmiä, jotka ovat aiheuttaneet epäselvyyttä lain soveltamisessa. Esityksessä ehdotetaan myös lisäystä tiedonhakujärjestelmän kautta luovutettavien ja tilirekisteriin toimitettavien tietojen osalta niissä tilanteissa, jolloin asiakkaalla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Tällöin luottolaitosten, maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien olisi luovutettava ja toimitettava tiedot myös asiakkaan matkustusasiakirjasta.

Esitys sisältää myös ehdotukset pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavia tietoja koskevista korjauksista ja tarkennuksista. Voimassa olevan lain mukaisessa muodossa tallennettavia tietoja koskeva sääntely on jäänyt joiltain osin epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi, joten sääntelyä koskevilla ehdotuksilla tarkennetaan tietoja luovuttavien eri toimijoiden osalta, mitä tietoja kukin toimija on lain mukaan velvollinen antamaan Tullille pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavaksi.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi tiedonhakujärjestelmän valvovasta viranomaisesta. Tämän lisäksi Tullille ehdotetaan oikeutta asettaa uhkasakko ja määrätä rikesakko koskien tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteen rikkomistilanteita. Uhkasakon asettamista koskevaa säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi uhkasakon tuomitsemista koskevalla säännöksellä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset yrityksiin

Hallituksen esityksellä voi olla maltillisia kustannusvaikutuksia toimijoihin, jotka välittävät tietoja pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän kautta tai antavat tietoja pankki- ja maksutilirekisteriin. Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää lain säännöksiä, joten tällöin se myös alentaisi lain noudattamiseen liittyviä kustannuksia.

Tullin tilirekisterihankkeen selvityksen mukaan pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän toteuttamiskustannukset ovat noin 300 000 euroa per ilmoitusvelvollinen. Myös viranomaisille aiheutuu kustannuksia tiedonhakujärjestelmiin integroitumisesta, mutta niiden kustannusten osalta ei ole vielä käytettävissä kustannustietoja. Täten tietoa tiedonhakujärjestelmän kokonaiskustannuksista ei ole vielä saatavilla. Ilmoitusvelvollisilta saadun tiedon mukaan arvio pankki- ja maksutilirekisteriin liittymisen kustannuksista on noin 100 000 euroa per ilmoitusvelvollinen. Pääosa kustannuksista muodostuu toimijan taustalla olevien tietojärjestelmien kehitystyöstä, eikä liittymisestä rekisteriin.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on myös selventää tietoja, jotka virtuaalivaluutan tarjoajien tulee toimittaa pankki- ja maksutilien valvontarekisteriin. Lainkohdan epätarkan muotoilun vuoksi virtuaalivaluutan tarjoajille on voinut jäädä epäselväksi tietojen toimittamisen tarpeellisuus pankki- ja maksutilirekisteriin. Tällaisessa tapauksessa virtuaalivaluutantarjoajan on varauduttava edellä arvioituihin kustannuksiin, jotka tulevat aiheutumaan tietojen toimittamisesta pankki- ja maksutilirekisteriin.

Hallituksen esityksessä täsmennetään sekä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmään että pankki- ja maksutilirekisteriin toimitettavia tietoja esimerkiksi matkustusasiakirjan osalta, kun asiakkaalla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Tullin tilirekisterihankkeen tekemän selvityksen mukaan ilmoitusvelvollisten arviot kustannuksista vaihtelevat suuresti. Saatujen tietojen mukaan jokainen uusi kyselyparametri/päivitettävä tieto kustantaa noin 10 000 - 30 000 euroa. Tullin käynnissä olevalle tilirekisterihankkeelle kustannusvaikutus on merkittävästi pienempi, koska muutos tehdään vain kerran ja kehitystiimi tekee työtä kokopäiväisesti hankkeessa.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Tässä esityksessä ehdotetuilla muutoksilla voimassa olevaan lakiin arvioidaan olevan vaikutuksia julkiseen talouteen. Tullin tilirekisterihankkeen arvion mukaan lakimuutosten aiheuttamiin muutoksiin kehittämisen osalta vuonna 2020 ei ole lisäbudjetointitarvetta. Lainmuutokset edellyttävät kuitenkin Tullin esittämän arvion mukaan 140 000 euron lisäbudjetointia Tullin tilirekisterihankkeen osalta vuoden 2021 alusta lukien.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Hallituksen esityksen tarkoituksena on selventää lainsäädäntöä ja mahdollistaa Tullin yllä pitämän pankki- ja maksutilirekisterin sekä tiedonhakujärjestelmän toteuttaminen käytännössä toimivalla tavalla. Lisäksi hallituksen esityksessä Tullista tehtäisiin pankki- ja maksutilitietoja koskevaa tiedonhakujärjestelmää valvova viranomainen ja annettaisiin Tullille oikeus määrätä hallinnollisia seuraamuksia tietojen välittämistä koskevien lain mukaisten velvoitteiden rikkomisesta ja laiminlyönnistä. Tällä hetkellä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmälle ei ole nimettyä valvovaa viranomaista. Tällaisen uuden tehtävän luominen aiheuttanee Tullille 1 - 2 henkilötyövuoden lisäyksen.

Tulli on arvioinut lainmuutosten johdosta Tullille aiheutuvia uusia tehtäviä ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Tällaisia olisivat pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän valvontaan liittyvät hallinnolliset valvontatehtävät sekä neuvontatehtävät luottolaitoksille, maksulaitoksille, sähkörahayhteisöille, virtuaalivaluutan tarjoajille, viranomaisille ja asianajajayhdistykselle. Tämän lisäksi valvontaan liittyy kiinteästi yhteistyö Finanssivalvonnan kanssa. Myös valvontaan liittyvät oikaisu- ja kanteluasioiden selvityspyynnot synnyttävät lisätyötä. Lisäksi esityksessä ehdotettu uusi tietoparametri matkustusasiakirja lisäisi teknisen ylläpidon tehtäviä ja työmäärää. Lainmuutosten valmisteluvaiheessa on havaittu lisäksi, että Tullin tehtäviin kuuluvat pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjänä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisiin tietopyyntöihin vastaaminen luonnollisille henkilöille. Edellä esitetty lisäbudjetoinnin tarve käsittää nämä kaikki edellä kuvatut tehtävät.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Hallituksen esityksellä on vaikutuksia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen edistämiseen. Lain noudattamisen tehokas valvonta edistää lain tavoitteiden saavuttamista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Tällä hetkellä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmälle ei ole nimetty valvovaa viranomaista. Hallituksen esityksessä esitetään tehtävään Tullia. Täten tulevaisuudessa Tulli voisi tarvittaessa puuttua lain rikkomistilanteisiin ja määrätä seuraamuksia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Ehdotuksilla on tarkoitus selkeyttää direktiivin täsmällistä täytäntöönpanoa.

6 Lausuntopalaute

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä.

Esityksestä pyydettiin lausunnot [...]

7 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin voimassa olevan lain mukaisesti pankki- ja maksutilirekisteri. Kohtaa ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi siten, että pankki- ja maksutilirekisterillä tarkoitetaan rekisteriä, johon kerätään tiedot maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen sekä Finanssivalvonnalta 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan saaneiden luottolaitosten pankki- ja maksutilien asiakkaista sekä virtuaalivaluutan tarjoajien asiakkaista. Pykälän 1 kohtaan on tarpeen täydentää maininta poikkeusluvan saaneista luottolaitoksista, sillä määritelmän mukaan tilirekisteriin kerätään myös tiedot niistä pankkitileistä, joiden tarjoajina ovat Finanssivalvonnalta poikkeusluvan saaneet luottolaitokset. Virtuaalivaluutan tarjoajilla ei ole maksutilejä, joten niiden osalta olisi syytä todeta, että pankki- ja maksutilirekisteriin kerätään virtuaalivaluutan tarjoajien asiakastiedot. Voimassa olevan lain hallituksen esityksessä (HE 167/2018 vp, s. 45—46 ja 49) on viitattu Poliisiammattikorkeakoulun raporttiin 117/2015 (Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen kansallinen riskiarvio 2015), jonka mukaan virtuaalivaluuttatoimintaan liittyvä rahanpesuriski liittyy anonymiteettiin ja heikkoihin asiakkaan tunnistamisjärjestelmiin, ylikansallisuuteen ja monimutkaisuuteen. Kyseisen riskiarvion mukaan virtuaalivaluuttoihin liittyy kasvava ja erittäin vakava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Hallituksen esityksessä on todettu, että riskiarvion perustuen virtuaalivaluutan tarjoajien tulisi olla velvollisia ilmoittamaan pankki- ja maksutilirekisteriin laissa tarkemmin yksilöitävät tiedot asiakkaista. Täten rekisteriin kerättäisiin 6 §:ssä tarkoitetut tiedot maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen tarjoamista tai ylläpitämistä maksutileistä ja niiden tilinhaltijoista sekä poikkeusluvan saaneiden luottolaitosten pankki- ja maksutileistä sekä tallettelokeroista ja niiden haltijoista.

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa pankkitilin määritelmää korjattaisiin siten, että pankkitilillä tarkoitetaan luottolaitoksen ylläpitämiä muita talletustilejä kuin maksutilejä. Lisäksi momentin 9 ja 10 kohdan viittaukset maksulaitoslain 5 §:ään korjattaisiin viittauksiksi maksupalvelulain 8 §:ään. Tilin määritelmä on sama sekä maksulaitoslaissa että maksupalvelulaissa. Erona on kuitenkin määritelmän soveltamisala. Maksupalvelulain 8 §:n maksutilimääritelmä koskee sekä luottolaitosten että maksulaitosten ylläpitämiä maksutilejä ja täten kattaa tilimääritelmän kaikkien toimijoiden osalta, kun taas maksulaitoslain maksutilinmääritelmä tarkoittaa ainoastaan lain soveltamisalaan kuuluvien maksulaitosten tarjoamaa maksutiliä.

4 §. Pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirja. Pykälän 2 momentin 1, 2 ja 4 kohtia täydennettäisiin siten, että tiedonhakupöytäkirjan kautta tulisi luovuttaa tiedot asiakkaan matkustusasiakirjasta silloin, kun asiakkaalla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Rahanpesulain 3 luvun 3 §:ssä säädetään mitä asiakkaan tuntemista koskevia tietoja ilmoitusvelvollisen tulee säilyttää. Lain 3 §:n 3 momentissa edellytetään, että asiakkaan ollessa ulkomaalainen ja jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta, on säilytettävä myös tieto asiakkaan kansalaisuudesta ja matkustusasiakirjan tiedot. Täten tässä esityksessä ehdotettu matkustusasiakirjan tietoja koskeva lisäys vastaisi rahanpesulaissa säädettyjä tietoja. Matkustusasiakirja on tällä hetkellä luotettavin mahdollinen yksilöintitapa ulkomaalaisten

osalta (vrt. henkilötunnus Suomessa asuvien osalta). Matkustusasiakirjan tieto on useassa tapauksessa myös välttämätön rahanpesun torjunnan kannalta. Oikeata henkilöä saattaa muutoin olla mahdoton tunnistaa ja yksilöidä niiden ulkomaalaisten tilinhaltijoiden keskuudesta, joilla on samoja tai saman kaltaisia nimiä ja jotka saattavat olla epäyhtenäisellä tavalla kirjoitettuja ja translitteroituja.

Pykälän 5 momenttia täydennettäisiin siten, että siinä säädettäisiin Tullin roolista pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista valvovana viranomaisena. Lain 5 §:ssä on säädetty, että Tulli on pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjä ja tietojärjestelmän rekisterinpitäjä vastaa aina järjestelmän valvonnasta suoraan yleisen tietosuojasetuksen nojalla. Laissa ei kuitenkaan ole säädetty pankki- ja maksutilien tiedonhakuprosessia koskivien lain mukaisten tietojen välittämiseen liittyvien velvoitteiden valvovasta viranomaisesta. Tiedonhakuprosessi mahdollistaa henkilötietojen ja pankkisalaisuuden piiriin kuuluvien varallisuustietojen luovuttamisen sähköisesti luottolaitoksilta laissa määriteltäville viranomaisille näiden lakisääteistä tehtävää varten. Tietoja ei varastoida järjestelmään vaan ne luovutetaan rekisterinpitäjänä toimivalta luottolaitokselta viranomaiselle suoraan. Viranomaisen on esitettävä lainsäädännön peruste, jonka nojalla sillä on oikeus tiedot saada. Luottolaitos vastaa rekisterinpitäjänä luovutettavien tietojen oikeellisuudesta. Tiedonhakuprosessiin liittyvästä valvonnasta on tarpeen säätää laissa eri toimijoiden yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun vuoksi. Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös Tullin oikeudesta asettaa uhkasakko ja määrätä rikemaksu tiedonhakuprosessin kautta tapahtuvan tietojen luovuttamisen tehosteeksi. Näistä kerrotaan tarkemmin 11 ja 12 §:n perusteluissa. Finanssivalvonnan tehtävänä on käsitellä luottolaitosten poikkeuslupahakemukset. Finanssivalvonta valvoo luottolaitoslain, maksupalvelu- tai maksulaitoslain taikka virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain noudattamista.

6 §. Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot. Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaukset pykälän 3 momenttiin. Maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien on tarkoitettu antavan pankki- ja maksutilirekisteriin vain 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Pykälän 3 momentti koskee ainoastaan 4 §:n 1 momentin mukaisen poikkeuslupan saaneita luottolaitoksia. Myös voimassa olevan lain esitöissä (HE 167/2018 vp, s. 78) on nähty asia vastaavalla tavalla. Hallituksen esityksen mukaan, pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisteriin merkittävistä tiedoista, jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta luvan poiketa 4 §:ssä tarkoitettujen tiedonhakuprosessin ylläpitovelvoitteesta.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan täydennettäisiin viittaus tilinhaltijaan ja sen käyttöoikeudenhaltijaan sekä virtuaalivaluutan tarjoajan asiakkaaseen. Lain esitöissä (HE 167/2018 vp, s. 78) on tuotu esiin, että kyseinen kohta vastaa tietosisällöltään lain 4 §:n 2 momentin 1 kohtaa, jossa on viittaus tilinhaltijaan. Tämä on kuitenkin johtanut siihen, että voimassa olevan lain 6 § on tulkinnanvarainen sen suhteen, tuleeko maksulaitoksen ilmoittaa tiedot asiakkaistaan, vaikka maksulaitoksella ei olisi maksutilejä lainkaan. Viittaus tilinhaltijaan selkiyttäisi täten lain soveltamista. Tämän lisäksi olisi tarpeen lisätä maininta siitä, mitä tietoja virtuaalivaluutan tarjoajan tulee pankki- ja maksutilirekisteriin toimittaa, vaikka ne eivät tarjoa maksutilejä asiakkailleen. Virtuaalivaluutan tarjoajat olisivat siten velvollisia toimittamaan Tullin pankki- ja maksutilirekisteriin kaikista asiakkaistaan samat tiedot kuin mitä maksulaitokset ja sähkörahayhteisöt toimittavat tiliasiakkaistaan.

Pykälän 2 momentin 2 kohtaan tehtäisiin lakitekniinen muutos.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jonka mukaan pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan myös asiakkaan maksutilin IBAN-numero tai muu

yksilöintitunnus. Koska tarkoituksena on, että pankki- ja maksutilirekisterissä on vastaavat tiedot kuin tiedonhakupäijärjestelmässä, tulee rekisteriin merkitä myös maksutilin yksilöintitunnus. Se voi maksulaitoksen ylläpitämien tilien kohdalla olla joko IBAN tai muu yksilöintitunnus.

Pykälän 2 ja 3 *momenttia* täydennettäisiin myös samoin kuin edellä ehdotettua 4 §:n 2 momenttia, että pankki- ja maksutilirekisteriin tulisi toimittaa tiedot asiakkaan matkustusasiakirjasta silloin, kun asiakkaalla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Matkustusasiakirjan määritelmä ja perustelut ovat samat kuin 4 §:n 2 momentin kohdalla.

7 §. Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä. Pykälän 3 *momenttiin* täydennettäisiin Finanssivalvonnalta toimiluvan saaneet luottolaitokset, jotka voivat toimittaa tietoja pankki- ja maksutilirekisteriin.

11 §. Uhkasakko. Pykälään täydennettäisiin viittaus lain 4 §:n 1 ja 2 momenttiin. Tämän myötä Tullille säädettäisiin oikeus asettaa uhkasakko voimassa olevan lain mukaisen pankki- ja maksutilirekisteriä koskevan tiedonantovelvollisuuden lisäksi myös tiedonhakupäijärjestelmän kautta tapahtuvan tietojen luovuttamisen tehosteeksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty tiedonhakupäijärjestelmään liittyvää valvovaa viranomaista. Pykälän mukainen uhkasakon asettaminen ja myös 12 §:n mukainen rikemaksun määrääminen liittyvät ainoastaan pankki- ja maksutilirekisteriin kohdistuvaan tiedonantovelvollisuuteen. Jos luottolaitos ei noudata lain velvoitteita tiedonhakupäijärjestelmän ylläpitoon liittyen, ei voimassa oleva lainsäädäntö mahdollista laiminlyöntien sanktioimista. Tiedonhakupäijärjestelmään liittyvästä valvonnasta ja tiedonhakupäijärjestelmän ylläpitoon liittyvien velvoitteiden rikkomisesta on tarpeen säätää laissa myös eri toimijoiden yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun vuoksi.

Pykälää ehdotetaan myös täydennettäväksi uhkasakon tuomitsemista koskevalla säännöksellä.

12 §. Rikemaksu. Pykälän 1 *momenttiin* täydennettäisiin viittaus lain 4 §:n 2 momenttiin. Tämän myötä Tullille säädettäisiin oikeus määrätä rikemaksu myös sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle tiedonhakupäijärjestelmän kautta 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Katso myös edellä 11 §:n perustelut koskien tiedonhakupäijärjestelmään liittyvää valvontaa.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.9.2020, jolloin pankki- ja maksutilirekisterin ja tiedonhakupäijärjestelmän tulee olla tuotannossa.

9 Toimeenpanto ja seuranta

Lain toimivuutta aiotaan seurata valtiovarainministeriön toimesta muun muassa osallistumalla tilirekisterihankkeen ohjausryhmään.

10 Suhde muihin esityksiin

Esityksellä ei ole riippuvuuksia muista esityksistä.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 10 §:ssä turvataan yksityiselämän ja henkilötietojen suoja. Perustuslakivaliokunta on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta tarkistanut aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valiokunnan mukaan tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4, PeVL 48/2018 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 5 ja siinä viitatu lausunnot). Merkityksellistä on ollut, että lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettäessä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvattun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä vuoksi esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 48/2018 vp, s. 3, PeVL 29/2016 vp, s. 4—5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut pankkisalaisuuden suhdetta yksityiselämän suojaan. Valiokunta on katsonut, että pankkisalaisuuden piiriin kuuluvat tiedot eivät kosketa yksityiselämän ydinaluetta. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota tietojenantovelvollisuuden edellytyksiin, asian tai tietojen merkityksellisyyteen ja asiakkaalle etukäteen annettaviin tietoihin (ks. esim. PeVL 14/2002 vp, s. 4, PeVL 7/2000 vp, s. 4). Valiokunta on sittemmin arvioinut uudelleen yksityiselämän suojan ydinalueen merkitystä. Valiokunnan aiemmassa käytännössä esimerkiksi luottamuksellisen viestin tunnistamistietojen katsottiin jäävän luottamuksellisen viestin salaisuutta suojaavan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle (ks. esim. PeVL 33/2013 vp, s. 3/I, PeVL 6/2012 vp, s. 3—4, PeVL 29/2008 vp, s. 2/II ja PeVL 3/2008 vp, s. 2/I). Valiokunta on tarkistanut tätä käytäntöään, koska sähköisen viestinnän käyttöön liittyvät tunnistamistiedot sekä mahdollisuus niiden kokoamiseen ja yhdistämiseen voivat olla yksityiselämän suojan näkökulmasta siinä määrin ongelmallisia, että kategorinen erottelu suojan reuna- ja ydinalueeseen ei aina ole perusteltua, vaan huomiota on yleisemmin kiinnitettävä myös rajoitusten merkittävyyteen (PeVL 18/2014 vp, s. 6/II, PeVL 36/2018 vp, s. 22, PeVL 48/2018 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa vahvistetaan säännöt luonnollisten henkilöiden suojelulle henkilötietojen käsittelyssä sekä säännöt, jotka koskevat henkilötietojen vapaata liikkuvuutta (ks. PeVL 49/2017 vp s. 2—3, PeVL 31/2017 vp, s. 3, PeVL 42/2016 vp, s. 7—8). Valiokunnan mukaan merkityksellistä on, että EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvataan jokaisen oikeus henkilötietojensa suojaan (PeVL 31/2017 vp, s. 3). Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että EU:n henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava

huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa tarkoitettu henkilötietojen suoja ja että EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä (ks. esim. PeVL 21/2017 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei sen valtiosääntöisiin tehtäviin kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 49/2017 vp s. 3, PeVL 31/2017 vp, s. 4). Valiokunta on pitänyt kuitenkin tärkeänä, että siltä osin kuin EU:n lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp).

Rahanpesudirektiivin 43 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin mukaista henkilötietojen käsittelyä 1 artiklassa tarkoitetun rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjumiseksi pidetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisena yleistä etua koskevana asiana. Direktiivin 32 a artiklan 3 kohdassa säädetään tiedoista, joiden tulee olla saatavilla keskitettyjen mekanismien kautta siten, että niihin voidaan tehdä hakuja. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän kautta tulisi luovuttaa ja pankki- ja maksutilirekisteriin tulisi toimittaa tiedot asiakkaan matkustusasiakirjasta silloin, kun asiakkaalla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Tietoja ei varastoida tiedonhakujärjestelmään vaan ne luovutetaan rekisterinpitäjänä toimivalta luottolaitokselta viranomaiselle suoraan. Pankki- ja maksutilirekisteriin kerättävät matkustusasiakirjan tiedot eivät ole EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Tullin asemasta pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää koskevien lain mukaisten velvoitteiden noudattamista valvovana viranomaisena. Tiedonhakujärjestelmä mahdollistaa henkilötietojen ja pankkisalaisuuden piiriin kuuluvien varallisuustietojen luovuttamisen sähköisesti luottolaitoksilta laissa määriteltäville viranomaisille näiden lakisääteistä tehtävää varten. Tietoja ei varastoida järjestelmään vaan ne luovutetaan rekisterinpitäjänä toimivalta luottolaitokselta viranomaiselle suoraan. Viranomaisen on esitettävä lainsäädännön peruste, jonka nojalla sillä on oikeus tiedot saada. Luottolaitos vastaa rekisterinpitäjänä luovutettavien tietojen oikeellisuudesta. Tullille säädettäisiin täten vain valvontavastuu velvoitteiden noudattamista valvovana viranomaisena, mutta ehdotuksella ei ole tarkoitus rajoittaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista rekisterinpitäjän vastuuta.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan lainvastaisesta teosta määrättävä maksu ei ole perustuslain 81 §:n mukainen vero tai maksu vaan rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen rahamääräisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 4/2001 vp, s. 7, PeVL 32/2005 vp, s. 2, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määrittämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Laissa on valiokunnan mukaan täsmällisesti ja selkeästi määriteltävä seuraamuksen ja sen suuruuden perusteista ja oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 32/2005 vp, s. 2—3, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Perustuslakivaliokunta on todennut, että vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, tarkkuuden yleistä vaatimusta ei kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (PeVL 9/2012 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2 ja PeVL 74/2002 vp, s. 5).

Esityksessä ehdotetaan säädettävän Tullille oikeus määrätä rikemaksu myös sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän kautta laissa säädetyt tiedot. Rikemaksun enimmäismäärä olisi oikeushenkilöille 100 000 euroa ja luonnollisille henkilöille 10 000 euroa. Nämä vastaavat rikemaksun määrää niissä tilanteissa, jolloin Tulli voi määrätä rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden toimittaa Tullille laissa säädetyt tiedot pankki- ja maksutilirekisteriin. Tullille asetetut toimivaltuudet ovat perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaisesti täsmälliset ja tarkkarajaiset. Rikemaksun suuruus vastaa rahanpesulaissa säädetyt rikemaksun enimmäismäärää.

Neljännän rahanpesudirektiivin 48 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on edellytettävä, että toimivaltaiset viranomaiset valvovat tehokkaasti tämän direktiivin noudattamista ja toteuttavat tarvittavat toimenpiteet sen noudattamisen varmistamiseksi. Vaikka Tulli ei ole direktiivissä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjänä se vastaa rekisterin osalta direktiivin noudattamisen valvonnasta. Tässä esityksessä ehdotetun mukaan Tullin valvontavastuu ulottuisi rekisterin lisäksi myös pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmään, jolloin taattaisiin eri toimijoiden yhdenvertainen ja tasapuolinen kohtelu.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 2 §:n 1 ja 8–10 kohta, 4 §:n 2 momentin 1, 2 ja 4 kohta ja 5 momentti, 6 §:n 1–3 momentti, 7 §:n 3 momentti, 11 § ja 12 §:n 1 momentti, seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pankki- ja maksutilirekisterillä* rekisteriä, johon kerätään maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen sekä finanssivalvonnalta 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan saaneiden luottolaitosten pankki- ja maksutilien asiakkaiden tiedot sekä virtuaalivaluutan tarjoajien asiakkaiden tiedot;

8) *pankkitilillä* luottolaitoksen ylläpitämiä muita talletustilejä kuin maksutilejä;

9) *maksutilillä* maksupalvelulain 8 §:ssä tarkoitettua maksutiliä;

10) *muilla talletustileillä* luottolaitostoinnasta annetun lain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettuja talletustilejä, jotka eivät kuitenkaan ole maksupalvelulain 8 §:ssä tarkoitettuja maksutilejä.

4 §

Pankki- ja maksutilien tiedonhakuprosessi

Tiedonhakuprosessin kautta luovutetaan toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavat tiedot, jos toimivaltainen viranomainen on ne salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5–7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot;

4) tallelokeron vuokraajan tai sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

Tulli valvoo 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän teknisistä vaatimuksista.

6 §

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja virtuaalivaluutan tarjoajat voivat ylläpitää 4 §:ssä tarkoitettua maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jolloin tiedonhakujärjestelmän kautta luovutetaan tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettut tiedot.

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot maksulaitoksen, sähkörahayhteisön ja virtuaalivaluutan tarjoajan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 2 §:ssä tunnistettavaksi säädetystä asiakkaasta:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan sekä virtuaalivaluutan tarjoajan asiakkaan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot, tai jos tilinhaltija tai virtuaalivaluutan tarjoajan asiakas on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen;

2) asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

3) maksutilin IBAN numero tai muu yksilöintitunnus.

Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun luvan poiketa tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5 7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

7 §

Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä

Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja luottolaitokselle, maksulaitokselle, sähkörahayhteisölle tai virtuaalivaluutan tarjoajalle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, maksulaitokseen, sähkörahayhteisöön tai virtuaalivaluutan tarjoajaan sekä luottolaitokseen liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seurantaan ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista Tullille on toimitettava selvitys siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

11 §

Uhkasakko

Tulli voi asettaa 4 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 6 §:n 1–3 momentissa tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon, jos laiminlyönti ei ole vähäinen. Uhkasakon tuomitsemisesta päättää Tulli, jollei muualla laissa erikseen toisin säädetä. Uhkasakon asettamiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan muilta osin uhkasakkolakia (1113/1990).

12 §

Rikemaksu

Tulli määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden toimittaa Tullille 4 §:n 2 momentissa taikka 6 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 2 §:n 1 ja 8–10 kohta, 4 §:n 2 momentin 1, 2 ja 4 kohta ja 5 momentti, 6 §:n 1–3 momentti, 7 §:n 3 momentti, 11 § ja 12 §:n 1 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pankki- ja maksutilirekisterillä* rekisteriä, johon kerätään maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen sekä virtuaalivaluutan tarjoajien pankki- ja maksutilien ja asiakkaiden tiedot;

8) *pankkitilillä* luottolaitoksen ylläpitämiä maksutilejä ja muita talletustilejä;

9) *maksutilillä* maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettua maksutiliä;

10) *muilla talletustileillä* luottolaitostoiminnasta annetun lain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettuja talletustilejä, jotka eivät kuitenkaan ole maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettuja maksutilejä.

4 §

Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmä

Tiedonhakujärjestelmän kautta luovutetaan toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavat tiedot, jos toimivaltainen viranomainen on ne

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pankki- ja maksutilirekisterillä* rekisteriä, johon kerätään maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen sekä *finanssivalvonnalta* 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun poikkeusluvan saaneiden luottolaitosten pankki- ja maksutilien asiakkaiden tiedot sekä virtuaalivaluutan tarjoajien asiakkaiden tiedot;

8) *pankkitilillä* luottolaitoksen ylläpitämiä muita talletustilejä kuin maksutilejä;

9) *maksutilillä* *maksupalvelulain* 8 §:ssä tarkoitettua maksutiliä;

10) *muilla talletustileillä* luottolaitostoiminnasta annetun lain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettuja talletustilejä, jotka eivät kuitenkaan ole *maksupalvelulain* 8 §:ssä tarkoitettuja maksutilejä.

4 §

Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmä

Tiedonhakujärjestelmän kautta luovutetaan toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavat tiedot, jos toimivaltainen viranomainen on ne salassapitosäännösten ja muiden tiedon

salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5 7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;

4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

Tulli antaa määräyksen pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjan teknisistä vaatimuksista.

6 §

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot. Maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja virtuaalivaluutan tarjoajat voivat ylläpitää 4 §:ssä tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjaa, jolloin tiedonhakupöytäkirjan kautta luovutetaan tämän pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot.

saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5 7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot;

4) tallelokeron vuokraajan tai sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus ja matkustusasiakirjan tiedot tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

Tulli valvoo 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjan teknisistä vaatimuksista.

6 §

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja virtuaalivaluutan tarjoajat voivat ylläpitää 4 §:ssä tarkoitettua maksutilien tiedonhakupöytäkirjaa, jolloin tiedonhakupöytäkirjan kautta luovutetaan

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot maksulaitoksen, sähkörahayhteisön ja virtuaalivaluutan tarjoajan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 2 §:ssä tunnistettavaksi säädetystä asiakkaasta:

1) täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen;

2) asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä.

Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan poiketa tiedonhakupöytäkirjan ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5 7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi,

tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetut tiedot.

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot maksulaitoksen, sähkörahayhteisön ja virtuaalivaluutan tarjoajan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 2 §:ssä tunnistettavaksi säädetystä asiakkaasta:

1) *tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan sekä virtuaalivaluutan tarjoajan asiakkaan* täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus *ja matkustusasiakirjan tiedot*, tai jos tilinhaltija tai virtuaalivaluutan tarjoajan asiakas on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen;

2) asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

3) *maksutilin IBAN numero tai muu yksilöintitunnus.*

Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan poiketa tiedonhakupöytäkirjan ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus *ja matkustusasiakirjan tiedot*, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5 7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus *ja matkustusasiakirjan tiedot*;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai

Voimassa oleva laki

rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

7 §

Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä

Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja maksulaitokselle, sähkörahayhteisölle tai virtuaalivaluutan tarjoajalle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, maksulaitokseen, sähkörahayhteisöön tai virtuaalivaluutan tarjoajaan liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seuranta ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista Tullille on toimitettava selvitys siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

11 §

Uhkasakko

Tulli voi asettaa 6 §:n 1 3 momentissa tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon, jos laiminlyönti ei ole vähäinen.

12 §

Rikemaksu

Tulli määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden toimittaa Tullille 6 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Ehdotus

sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

7 §

Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä

Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja luottolaitokselle, maksulaitokselle, sähkörahayhteisölle tai virtuaalivaluutan tarjoajalle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, maksulaitokseen, sähkörahayhteisöön tai virtuaalivaluutan tarjoajaan *sekä luottolaitokseen* liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seuranta ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista Tullille on toimitettava selvitys siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

11 §

Uhkasakko

Tulli voi asettaa 4 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 6 §:n 1 3 momentissa tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon, jos laiminlyönti ei ole vähäinen. *Uhkasakon tuomitsemisesta päättää Tulli, jollei muualla laissa erikseen toisin säädetä. Uhkasakon asettamiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan muilta osin uhkasakkolakia (1113/1990).*

12 §

Rikemaksu

Tulli määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo velvollisuuden toimittaa Tullille 4

Voimassa oleva laki

Ehdotus

§:n 2 momentissa taikka 6 §:n 2 tai 3
momentissa tarkoitettuja tietoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
